VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Asetus euroseteleiden ja -metallirahojen laillisen maksuvälineen asemasta

KARI KEMPPAINEN, NEUVOTTELEVA VIRKAMIES

TALOUSVALIOKUNTA

24.11.2023

Taustaksi: Käteistä käytetään edelleen maksuvälineenä varsin paljon Euroalueella (EKP:n SPACE-tutkimus 2022)

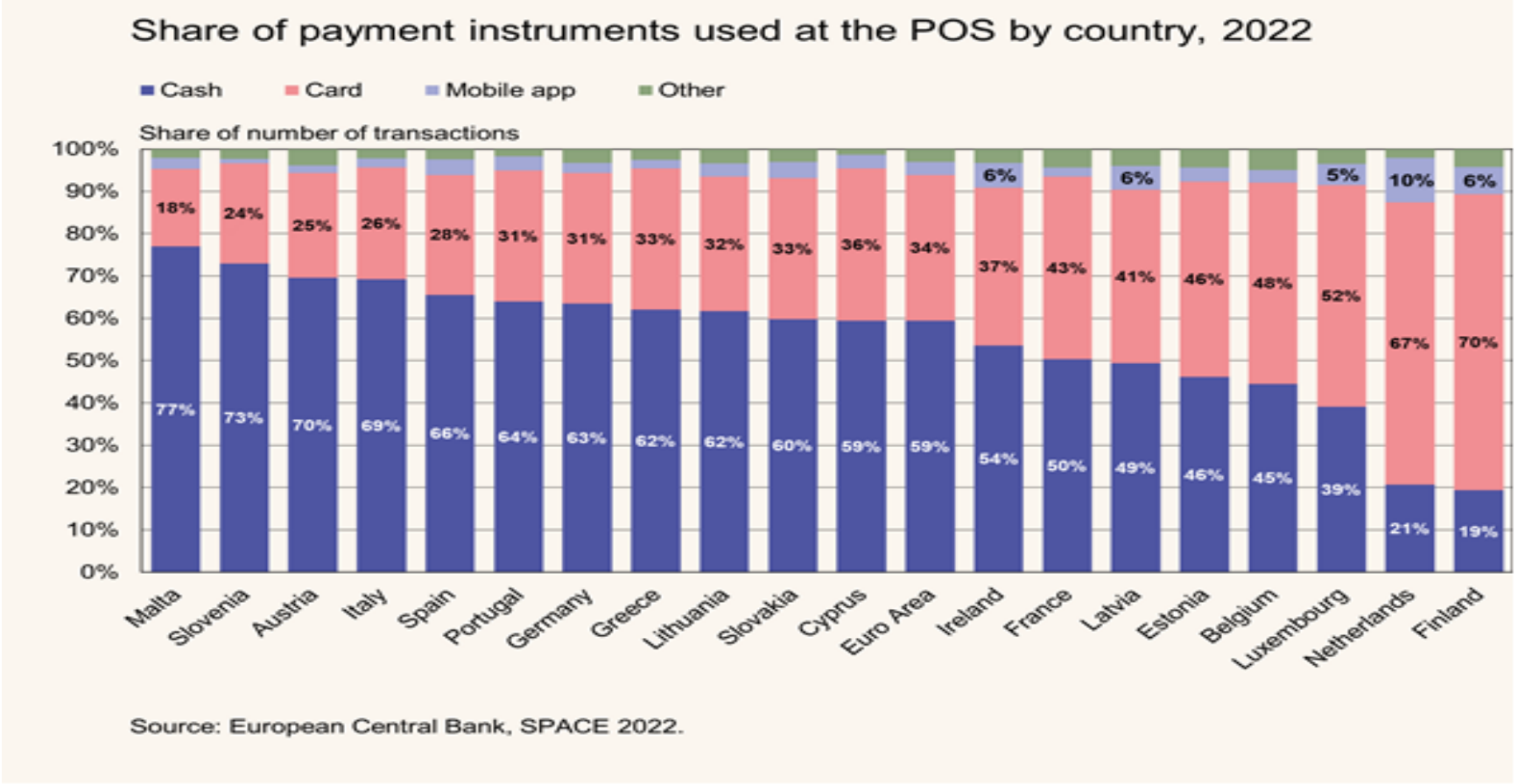

Yhtenäisvaluutta-paketti 28.6.2023

- ***Eurokäteisen laillisen maksuvälineen asema***
- Digitaalista euroa koskeva lainsäädäntö

Yleistä käteisasetusehdotuksesta

- **<u>Tavoite:</u>** turvata eurokäteisen rooli laillisena maksuvälineenä varmistaen ***käteisen laaja hyväksyttävyys ja riittävä saatavuus***.
- **<u>Lähtökohta:</u>**
  - ***Hyväksyttävyys:*** Eurokäteistä hyväksytään maksuvälineenä tällä hetkellä varsin laajasti koko euroalueella, ongelmia ilmennyt joissakin jäsenvaltioissa ja joillakin toimialoilla.
  - ***Saatavuus:*** Vaikeuksia saada käteistä pankkiautomaatti- ja konttori-verkostojen supistumisen vuoksi.

Asetusehdotuksen pääasiallinen sisältö (1): Laillisen maksuvälineen määritelmä

- Ehdotuksessa esitetään ensimmäistä kertaa lainsäädännössä **käteisen laillisen maksuvälineen määritelmä ja sääntely**
  - Tähän asti "laillinen maksuväline" on määritelty vain komission vuonna 2010 antamassa suosituksessa ja yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännössä vuodelta 2019 (ns. Hessischer Rundfunk -tapaus)
- **Laillisen maksuvälineen määritelmä:**
  1) **pakollinen hyväksyminen yleisperiaatteena,**
  2) **hyväksyminen täydestä nimellisarvosta ja**
  3) **maksuvelvollisuudesta vapautuminen tarjoamalla velkojalle euroseteleitä ja -kolikoita.**

Maksunsaaja ei saa kieltäytyä maksuna tarjotusta eurokäteisestä, elleivät osapuolet ole sopineet toisesta maksutavasta tai ellei siihen sovelleta poikkeusta.

Asetusehdotuksen pääasiallinen sisältö (2): Käteisen hyväksyttävyys ja saatavuus

Käteisen hyväksyttävyys:

- Jäsenvaltioilla olisi velvollisuus valvoa etukäteen tapahtuvien yksipuolisten käteismaksujen poissulkemisen laajuutta ja **varmistaa, että käteismaksut tulisi lähtökohtaisesti hyväksyä**

Käteisen saatavuus:

- Jäsenvaltioilla olisi velvollisuus valvoa sekä **varmistaa riittävä ja tehokas käteisen saatavuus koko alueellaan**.

Jäsenvaltioiden olisi raportoitava vuosittain arviointinsa komissiolle ja Euroopan keskuspankille. Jos pakollisessa hyväksymisessä ja saatavuudessa katsotaan tapahtuneen heikentymistä, jäsenvaltioiden olisi toteutettava korjaavia toimenpiteitä.

Valtioneuvoston kanta U 58/2023 vp

- **VN pitää tärkeänä, että keskuspankkirahan saatavuus ja käytettävyys eri asiakasryhmille turvataan myös digitalisoituvassa yhteiskunnassa.** Tämän vuoksi **VN pitää komission ehdotuksia eurokäteistä että digitaalisen euroa koskeviin säädösehdotuksia lähtökohtaisesti perusteltuina. Keskuspankkirahaa sen eri muodoissa tulisi pyrkiä sääntelemään pitkälti samoin ehdoin** ottaen kuitenkin huomioon keskuspankkirahan eri muotojen erityispiirteet sekä sen ominaisuuksien että käytettävyyden suhteen.
- **VN katsoo, että laillisen maksuvälineen määritelmän tuominen yhteiseen lainsäädäntöön on perusteltua** yhdenmukaisen koko EU-aluetta koskevan sovellettavuuden vuoksi. **Samoin VN pitää perusteltuna, että eurokäteisen saatavuutta ja hyväksyttävyyttä on tarkoituksenmukaista säännellä samanaikaisesti**, koska niiden välinen riippuvuussuhde on ilmeinen: mitä hankalammin käteistä on saatavilla, sitä vähemmän sitä käytetään, ja sitä vähemmän kauppiaat ovat sitä valmiita hyväksymään; ja myös päinvastoin: mitä vähemmän sitä hyväksytään maksuvälineenä, sitä vähemmän sen saatavuudelle nähdään tarvetta.
- **VN toteaa, että Suomessakin on väestöryhmiä, joille käteinen on tärkeä, ja joillekin jopa ainut mahdollinen maksutapa.**
- **VN pitää perusteltuna komission ehdotuksia siitä, että käytettävää maksuvälinettä koskevan päätöksenteon tulisi perustua osapuolten tosiasiallisiin valintamahdollisuuksiin ja että käteisen vastaanottamisesta kieltäytymisen tulisi perustua asianmukaisiin ja painaviin syihin.** Käteisen vastaanottamisesta kieltäytymisen perusteita tulisi täsmentää lainsäädäntöneuvotteluissa.
- **VN toteaa, että komission ehdotukseen sisältyy varsin laajoja esityksiä säädösvallan delegoinnista komissiolle.** VN:n näkemyksen mukaan komission tehtävänä tulisi olla käteisen saatavuuden ja käytettävyyden arviointi eri jäsenvaltioissa, mutta komissiolle ei tulisi osoittaa siirrettyä säädösvaltaa yksittäisiä jäsenvaltioita koskevista vaatimuksista.

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Kiitos

KARI KEMPPAINEN, NEUVOTTELEVA VIRKAMIES
KARI.KEMPPAINEN@GOV.FI